

STAV LEGISLATÍVNYCH OPATRENÍ V ŠTÁTNEJ REGULÁCIÍ SIEŤOVÝCH ODVETVÍ

Peter Čarakčiev
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
Bajkalská 27
821 01 Bratislava
Tel.: +421 2 58100412
Fax: +421 2 52848339
E-mail: luptak@urso.gov.sk

Hlavným cieľom regulácie sieťových odvetví je zabezpečenie rovnováhy medzi záujmami spotrebiteľov a investorov a podpora poskytovania kvalitných tovarov a služieb. Úlohou regulačného orgánu je chrániť záujmy spotrebiteľov pred monopolistickým správaním sa regulovaných podnikov. Zároveň musí regulačný orgán chrániť investorov tým, že im poskytne príležitosť na dosiahnutie primeranej návratnosti svojich investícií. Regulačný orgán musí ďalej poskytnúť regulovaným firmám náležité stimuly k tomu, aby fungovali účinne a efektívne.

Názov konferencie je naozaj výstižný. Po uzavretí prístupovej kapitoly o energetike prebiehajú rozsiahle reštrukturalizačne procesy v sieťových odvetviach, privatizácia, otváranie trhu s elektrinou a zemným plynom, aproximácia regulačných pravidiel v sieťových odvetviach a s tým súvisiaca rozsiahla zmena primárnej a sekundárnej legislatívy.

Úloha ÚRSO je v tomto procese legislatívnych zmien nezastupiteľná. Prax v tomto roku ukázala, že musíme najprv spracovať vecný obsah sekundárnej legislatívy sieťových odvetví vrátane regulácie vodného a stočného a regulovaných činností, ktoré vznikli v dôsledku otvárania trhu s elektrinou a zemným plynom formou rozhodnutia ÚRSO. Tieto rozhodnutia budú obsahovať rozsah a všetky potrebné nástroje regulácie v sieťových odvetviach vrátane verejných vodovodov a kanalizácií a tak vytvoria podklad pre novelizáciu energetického zákona a zákona o regulácii sieťových odvetví, upresnia sa potrebné odkazovacie ustanovenia a uzatvorí sa legislatívny proces vydaním príslušných vyhlášok. Obdobný postup použili aj iné transformujúce sa krajiny alebo použili formu vládnych nariadení.

Hlavným dôvodom takto zvoleného postupu zmeny legislatívy v oblasti cenovej regulácie v sieťových odvetviach je nedostatok času. Vznikáme ako posledný regulačný úrad v transformujúcich sa krajinách a chceme proces zavŕšiť do doby predpokladaného vstupu do EU. Naopak v iných krajinách tento proces trval podstatne dlhšie, napríklad vo Veľkej Británii trval proces aplikácie regulácie v oblasti plynárenstva 48 mesiacov. V takom časovom horizonte je možné ošetriť ako sekundárnu, tak aj primárnu legislatívu. Zavrholi sme spôsob legislatívnych zmien na základe značného množstva malých noviel primárnej energetickej legislatívy a pristupujeme k veľkej novele energetickej legislatívy, ale na základe definitívneho poznania spôsobu otvárania energetického trhu a regulačných metód v sieťových odvetviach. Tento spôsob nám umožní zdefinovať nové pojmy, vyhnúť sa nejasným interpretáciám a na základe úradom vydaných rozhodnutí o regulácii odskúšať v praxi prijaté regulačné metódy.

Proces legislatívnych zmien v regulácii sieťových odvetví zahájil úrad vydaním rozhodnutia o spôsobe výpočtu maximálnych cien za dodanie zemného plynu odberateľom zo dňa 6.12.2001, ktoré bolo zverejnené v Zbierke zákonov pod č. 523/2001. Tým bola splnená povinnosť, ktorá vyplývala pre ÚRSO zo zákona č. 276/2001 Z. z. a bolo odstránené regulačné riziko v procese prebiehajúcej privatizácie plynárenstva.

V súvislosti s privatizáciou rozvodných podnikov vydal úrad rozhodnutie o rozsahu regulácie cien za dodávku elektriny pre chránených odberateľov a distribúciu elektriny pre oprávnených odberateľov dňa 20.03.2002. Bol stanovený jasný a transparentný spôsob regulácie rozvodu elektriny na prvé štvrtročné obdobie regulácie, čím sa optimalizoval priebeh privatizácie.

Rozpracovanie spôsobov regulácie by nebolo možné zabezpečiť v tak krátkom čase bez pomoci zahraničných poradenských a konzultačných firiem. V oblasti regulácie zemného plynu to bola firma z Veľkej Británie EA Technology a v oblasti elektriny firma NERA z Washingtonu.

V oblasti zásobovania teplom regulačný rámec pripravuje EGU Bratislava v spolupráci s pražskou firmou CITY PLAN za finančnej podpory Svetovej banky. Regulačná rada na svojom zasadnutí dňa 25.06.2002. schválila v tejto oblasti metódu konkurenčného prostredia, ktorá bude dopracovaná vo forme rozhodnutia o rozsahu regulácie cien pri zásobovaní teplom. Ide o modelovanie alternatívnej možnosti prechodu k substitučnému vykurovaniu a konkurenčná cena bude

odvodená od dlhodobých marginálnych nákladov individuálneho plynového vykurovania. Pre rýchly a pohodlný výpočet chceme použiť lineárny bilančný model GEMIS. Tento počítačový model vyvinul Öko- Institut v Darmstate spoločne s Vysokou školou v Kässeli na zadanie Hessenského ministerstva životného prostredia.

Ďalšie regulačné rozhodnutia, ktoré musí úrad vydať súvisia s otvorením trhu s elektrinou. Ide o podnikateľské činnosti subjektov, ktoré aj po otvorení trhu budú v monopolnom postavení, ako napríklad systémové služby nadriadenej sústavy (SEPS), podporne služby (SE) a služby operátora trhu. Do otvorenia krátkodobého trhu s elektrinou budú regulované aj ceny výroby elektriny. Tieto činnosti zabezpečuje úrad v spolupráci s firmou NERA.

Nepriamou novelou zákona o regulácii v sieťových odvetviach č. 276/2001 Z. z. pribudla úradu povinnosť cenovej regulácie v oblasti verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Aj v tomto sieťovom odvetví musí úrad spracovať spôsob výpočtu maximálnych cien.

Všetky cenové rozhodnutia úradu musia byť pripravené tak, aby do doby prechodu kompetencie v cenovej oblasti v sieťových odvetviach z MF SR na našu rad, t.j. do 1.1.2003, boli všetky ceny a tarify dopracované a zverejnené vo forme rozhodnutí.

V tejto súvislosti aktuálnym problémom v tomto roku je kumulácia začiatkov regulačných období pre všetky regulované činnosti. Problémy so stanovenými termínmi nastanú tam, kde sú regulované činnosti radené za sebou, napríklad výroba a rozvod elektriny, alebo plynárenstvo a zásobovanie teplom. Tieto časové kolízie musíme rozvrstviť tak, aby bol dostatočný čas na kvalitne spracovanie cenových návrhov.

Od 1.1.2003 prechádzajú na úrad povinnosti dozoru nad dodržiavaním licenčných podmienok, na kontrolu správnosti postupu výpočtu maximálnych cien a taríf a na vybavovanie sťažností odberateľov. V tejto oblasti sa usilujeme o integráciu technickej kontroly a cenovej kontroly s využitím existujúcich pracovísk Štátnej energetickej inšpekcie v krajoch, čím dojde k úspore nákladov a koordinácie príbuzných činností priamo v regiónoch. Budúcnosť kontrolnej činnosti stanoví novela energetických zákonov, ale teraz kladieme základy pre jej integráciu.

Sme na polceste výrazných zmien v energetike. Nie je čas na analýzy a závery, ale na konkrétnu robotu. Sme odhodlaní nám zverenú činnosť v rámci

prístupového procesu ukončiť do doby predpokladaného vstupu Slovenska do EU bez prechodných období. Žiadam preto všetkých zúčastnených tohto procesu, aby sa zbavili zaužívaných stereotypov, prijali nové spôsoby regulácie a tým naplnili prístupové ambície v oblasti energetiky.

Nakoniec ďakujem prítomnému zástupcovi Svetovej banky za finančnú pomoc, citovaným konzultačným a poradenským firmám za spoluprácu a regulovaným subjektom za prispôsobivosť.